

Asia: VN/36736/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Tarkemmat kysymykset/

Antaisivatko ehdotetut muutokset riittävät mahdollisuudet hoitaa hyvinvointialueiden rajat ylittäviä häiriötilanteita käytännössä? / Ger de föreslagna ändringarna tillräckliga möjligheter att i praktiken hantera störningssituationer som överskrider välfärdsområdenas gränser?

Kyllä/Ja

Tukisivatko ehdotuksen mukaiset yhteistyöaluetasoiset ja kansalliset järjestelyt hyvinvointialueiden valmiutta ja varautumista? / Stöder de föreslagna arrangemangen på samarbetsområdesnivå och nationell nivå välfärdsområdenas beredskap och förberedelser?

Kyllä/Ja

Olisivatko ehdotetut normaaliolojen häiriötilanteiden hoitamista koskevat toimintamallit toimivia myös poikkeusoloissa? / Är de föreslagna verksamhetsmodellerna för hantering av störningssituationer under normala förhållanden fungerande också under undantagsförhållanden?

Kyllä/Ja

Muut mahdolliset huomiot hallituksen esityksestä / Övriga eventuella kommentarer om regeringspropositionen

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy (Hyvil) kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

Esityksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisessa on havaittu puutteita häiriötilanteissa, jotka kohdistuvat samanaikaisesti useisiin hyvinvointialueisiin ja vaativat useamman kuin yhden hyvinvointialueen voimavarojen käyttöä. Esityksessä viitataan Covid-19 pandemian kokemuksiin. Esityksen mukaan ehdotetuilla muutoksilla sosiaali- ja terveydenhuollossa voitaisiin nykyistä paremmin varautua kansallisen riskiarvion mukaisiin, yksittäistä hyvinvointialuetta laajempiin tai valtakunnallisiin häiriötilanteisiin. Lisäksi esitetyt muutokset sosiaali- ja

terveydenhuollon järjestämisestä annettuun lakiin tukisivat myös Suomen velvoitteita Naton jäsenenä.

Tässä lausunnossa Hyvil arvioi erityisesti esityksen suhdetta itsehallinnollisten hyvinvointialueiden johtamisen ja yhteistoiminnan edellytyksiin eri turvallisuustilanteissa. Lisäksi kiinnittää huomiota toimivaltuuskysymysten selkeyteen, mikä on välttämätön edellytys johtamisessa onnistumisessa kaikilla johtamisen tasoilla.

Hyvil katsoo, että esityksen tavoiteasetanta on perusteltu ja lainsäädäntöä on tarpeellista selkeyttää. Esityksessä lähtökohtana on yhteistyöalueittain koordinoitu ja valmiuskeskusten toimintaan perustuva toiminta ja sen johtaminen. Oleellista on tarkentaa sitä, miten varautuminen ja koordinaatio yhteistyöaluetasolla toteutetaan siten, että se riittävällä tavalla huomioi hyvinvointialuekohtaiset vastuut kaikissa turvallisuustilanteissa. Kaikkien hyvinvointialueiden osallistumisen yhteiseen valmiussuunnitteluun osaltaan mahdollistaa ja tukee perustellulla tavalla myös hyvinvointialuekohtaisen ratkaisuvallan käyttöä siltä osin kuin turvallisuustilanteen aikainen johtaminen sitä edellyttää. Toimivaltaa jakaessa tulee ottaa erityisen tarkasti huomioon kunkin vastuutoimijan lainsäädännön antamien tehtävien toteutus. Tämä tarkoittaa, että yhteistyöalueittainen suunnittelu ja toiminta tulee toteuttaa siten, että yksittäisen hyvinvointialueen omistajuus varautumisessa ja operatiivisen kyvykkyyden ylläpitämisessä ei häiriinny. Yksittäisen hyvinvointialueen omalle vastuulle kuuluvia ratkaisuja ei tule ulkoistaa yhteistyöalueille.

Hyvil pitää tarkoituksenmukaisena yhteistyöalueen koordinaation perustumista sopimus pohjaiseen menettelyyn, jolloin sopimussisällöissä on mahdollista huomioida tarvittavilta osin hyvinvointialueiden keskinäisiä eroja.

Hyvil esittää, että arvioitaisiin mahdollisuus nimetä edustaja sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisen johtoryhmään myös sellaiselta hyvinvointialueelta, joka ei kuulu yliopillista sairaalaa ylläpitäviin hyvinvointialueisiin. Tällä olisi tärkeä merkitys tarvittavia koordinaation muotoja suunnitellessa ja toteutettaessa, koska toimenpiteiden vaikutukset on syytä kyetä huomioimaan myös muiden kuin yliopillista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden näkökulmasta. Hyvil katsoo, että ratkaisuksi ei riitä ehdotettu kuuleminen vain siinä tilanteessa, kun ratkaistava asia koskee yksittäistä hyvinvointialuetta.

Hyvil ehdottaa suunniteltavaksi ja toteutettavaksi mahdollisimman pitkälle kaksisuuntaista tilannekuvan jakamista, jotta myös yksittäisillä hyvinvointialueilla olisi riittävän tarkat tiedot tarvittavien toimenpiteiden ennakkoinnin näkökulmasta. Vastaava tarve johtamisen edellyttämään tilannetiedon saamiseen on myös eri turvallisuustilanteissa yhteistoiminnassa hyvinvointialueiden kanssa toimivilla kunnilla.

Tervo Vesa-Pekka
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy